

d ů v o d e c h :

Námítka zkrácení přes polovici ceny není věcně odůvodněna, poněvadž žalobkyně, jsouc »filmovou společností s ručením obmezeným«, provozuje po živnostensku jednání obchodu uměleckého (rozmnožení díla uměleckého, zfilmování předmětu nebo děje pro diváky), jež spadá pod ustanovení čl. 272 č. 5 obch. zák. Půjčuje-li za úplatu takové filmy jiným v mezích své obchodní živnosti, jest toto její jednání pokládati za obchody (čl. 273, odst. 1, čl. 274 obch. zák.). Právem proto nižší soudy se zřením na ustanovení čl. 277 obch. zák. vyloučily v souzeném případě námítku zkrácení přes polovici (čl. 286 obch. zák.).

Čís. 16160.

Odpovědnost za provoz motorového traktoru.

Je-li traktor vozidlem patřícím mezi motorová vozidla ve smyslu § 5 zák. č. 162/1908 ř. z. a užívá-li se ho k dopravě břemen na veřejných místech a silnicích, odpovídá jeho vlastník podle § 8 řečeného zákona za zavinění osob, jichž při provozu traktoru užívá.

Obyčejný povoz vlečený traktorem netvoří s ním jednotný celek a nelze zaměstnance majitele vlečeného povozu pokládati za zaměstnance majitele traktoru a majitel traktoru není odpověden za nezdatnost zaměstnanců majitele vlečeného vozu.

(Rozh. ze dne 2. června 1937, Rv I 2515/35.)

Srv. rozh. č. 13610, 13157, 6597, 3409, 1010, 11640 Sb. n. s.

Žalobci Antonín a Marie D., kteří jsou společnými vlastníky domu č. p. 446 v Ú., v němž první žalobce provozuje hostinskou a výčepnickou živnost, tvrdí, že si dne 2. května 1933 vedoucí cirkusu »A . . . . y«, meškajícího v Ú., najal k dopravě nářadí a zvířat z nádraží traktor žalované firmy Jan H., jež dodala k řízení traktoru svého řidiče spolužalovaného Štěpána V., že při poslední jízdě dopravoval traktor ten kolem domu žalobců po ulici nákladní vůz cirkusu asi 70 až 80 q těžký, připoutaný k traktoru řetězem asi 7 mm silným, bez dalšího zabezpečení, a že když traktor přijel do ulice s dosti značným stoupáním, cestou zastavil, a když zabral znova, aby se rozejel, řetěz se přetrhl a nákladní vůz se zřítíl po spádu ulice přímo do průčelí hostince, čímž prý utržený nákladní vůz poškodil celou průčelní zeď hostince, takže hrozila sesutím, musila býti opatřena opěrami a bylo nutné provedení neodkladné přestavby štítu, jejíž náklad podle stavitelova rozpočtu bude činiti 18.160 Kč. Kromě toho utrpěli žalobci škodu 1.780 Kč na provozu hostinské živnosti po dobu ode dne nehody až do provedení opravy. Domáhají se proto žalobou náhrady vypočtené škody na žalované firmě jako vlastníky traktoru a na spolužalovaném jako řidiči traktoru

(ve smyslu ustanovení § 1 zák. č. 162/1908 ř. z.), poněvadž prý žalovaná firma a její řidič jsou odpovědní nejen za traktor sám, ale i za celé spřežení, při čemž jest nezávažné, zda přivěšený nákladní (vlečný) vůz náleží vlastníkovu traktoru, či někomu jinému, a zdali vlastník traktoru obstaral spojení vozu s traktorem a dopravu pouze sám resp. pouze svými zřízenci, či zda mu při tom ještě kdo jiný (vlastník vlečného vozu) pomáhal. Kromě toho žádají žalobci na žalovaných náhradu i z důvodů zavinění, ježto použili při dopravě a k dopravě řetězu tak slabého a bez zabezpečení, že se při dopravě přetrhl. Žalovaní proti žalobě namítali, že žalovaná firma půjčila svůj traktor z ochoty vedoucímu cirku »A . . y« Jaroslavu M. bez ujednání určité odměny nebo nájemného a že nepůjčila cirku ani svůj vlastní vůz, ani jiné stěhovací pomůcky nebo personál k stěhování, ani řetěz nebo provazy, a že ani nebylo jednáno se správou cirku o něčem takovém, že zřízenci uvedeného cirku připojili k traktoru, přivezenému žalovaným řidičem na nádraží, řetězem svůj vlečný vůz, a to řetězem, který nepatřil ani žalované firmě, ani žalovanému řidiči, ani jimi nebyl dodán, že žalovaný řidič měl na starosti pouze obsluhu traktoru, který bezvadně fungoval, že škoda byla způsobena vlečným vozem, který jest majetkem správy dotčeného cirku, a zřízenci správy cirku jako osobami třetími, kteří vlastním řetězem připojili vlečný vůz k traktoru a doprovázeli dopravovaný náklad, že brzdící zařízení traktoru bezvadně fungovalo, že se přetrhnutí řetězu o síle 9 mm, nikoliv jenom 7 mm nestalo vinou žalovaných, a že traktor »Fordson« o nějž jde, nemůže vyvinouti větší rychlost než 14 km za hodinu, takže žalovaní nejsou odpovědní podle zák. č. 162/1908 ř. z. S o u d p r v é s t o l i c e zamítl žalobu. D ů v o d y: Jest zjištěno, že proti žalovaným není zahájeno trestní řízení, že jest však zavedeno proti zaměstnanci cirku Františku H., který jest stíhán proto, že přivázal vlečný vůz k traktoru řetězem pouze 7 mm silným, tedy pro nehodu, která jest předmětem žaloby. Trestní řízení to není dosud skončeno, nýbrž přerušeno podle § 452, odst. 2, tr. ř. Místním ohledáním soud zjistil, že traktor č. 29977 značky »Fordson«, totožný s traktorem, který žalovaná firma půjčila k účelu shora uvedenému, má na levé straně předku mosaznou plaketu s natištěným zněním »maxim. 25 km/h č. 543«. Podle posudku soudního znalce prof. Ing. Č. jest tato plaketa důkazem, že stroj byl podroben zkoušce před komisí zemského úřadu nebo úřadu tento úřad zastupujícího a že shledáno, že nemůže vyvinouti vyšší rychlost na rovině i na svahu i že dosahuje maxima 25 km za hodinu, že tedy traktor patří svým typem mezi stroje, které při zatížení potřebném k jejich provozu a při řízení na dobré a rovné cestě nemohou překročiti rychlost 25 km za hodinu. Je proto se zřetěním na uvedené zjištění posouditi otázku náhrady škody vzešlé z provozu popsaného traktoru podle obecného občanského zákoníka (§ 5 zák. č. 162/1908 ř. z.). Po té stránce zjistil soud výpovědí Františka P., že vedoucí cirku žádal na žalované firmě pouze traktor, při čemž nebyla ujednána pevná odměna, a ten mu i s řidičem žalovaná půjčila, ale nedala k tomu žádný stěhovací vůz ani jiné pomůcky pro traktor, poně-

vadž cirkus měl svou zvláštní stěhovací kolonu, t. j. asi 6 mužů, kteří obstarávají stěhování vozů z nádraží a zpět, že jmenovaný svědek nařídil spolužalovanému řidiči, který po celou dobu zaměstnání (5 roků) svědkova u žalované firmy byl u ní zaměstnán a jenž jezdil převážně s uvedeným traktorem, aby s traktorem tím odjel na nádraží. Podle toho tedy František P., jednající v zastoupení žalované firmy, neměl důvodů, aby jednak žalovanému řidiči traktor nesvěřil, jednak aby traktor a řidiče nepůjčil správě cirku, zvláště když se půjčení stalo na intervenci městského úřadu a když se traktor půjčoval pravidelně každý rok bezplatně k dispozici i obci a jiným osobám. Dále jest zjištěno, že se nehoda a škoda na domě žalobci staly poté, když se přetrhl řetěz, jímž byl přivázán vlečný vůz k traktoru. Posudkem jmenovaného znalce je prokázáno, že v tom okamžiku, kdy se vlečný vůz uvolnil, nemohl řidič traktoru nijak aktivně do věci zasáhnouti a že nemohl vědět, že materiál řetězu 9 mm silného jest na rozdíl od normálních řetězů podřadnější, a že nemohl také poznati prostředky, jemu po ruce jsoucími, že řetěz má skrytou trhlinu, dále že by řetěz týchž rozměrů jako byl použitý řetěz, tedy řetěz 9 mm silný, avšak zhotovený z dobrého materiálu, musil vydržeti namáhání tahem, vyvolané vlečením těžkého přívěsného vozu té velikosti, jako byl v souzené věci, při uvázání zjištěným způsobem a při stoupání ulicí, v níž jest dům žalobců. Podle toho nelze (žalovanému) řidiči ani zřízenci cirku přičítati zaviněnou nevědomost ani nedostatek náležitě pozornosti nebo náležitě péle při tom, když vlečný vůz přivázali jedním řetězem přesto, že svědek R. projevil obavu, že jím to nevydrží. Jest bezvýznamné to, že žalovaný řidič o způsobu přivázání vozu, ba sám pronesl obavu, že řetěz bude slabý, když byl zřízenci cirku ujištěn, že to řetěz vydrží, ježto s ním stále tahají. Znalec ve svém posudku dále usuzuje, že zasahovati aktivně do věci v okamžiku, kdy se vlečný vůz prasknutím řetězu uvolnil, bylo úkolem muže, který provázal vlečný vůz, a že nehoda zaviněná sjetím vlečného vozu po silně klesající ulici byla způsobena nesprávným počínáním muže, provázejícího vlečný vůz, ježto bylo v jeho moci, aby vůz při obezřetném jednání vyžadujícím toliko průměrné opatrnosti včas zabrzdil a zastavil, neboť podle zjištěného stavu byl vlečný vůz opatřen brzdami (silnými brzdovými špalky) a podle znalceva posudku bylo možno při tomto stavu věci vůz zabrzditi i na stoupání 9%, jaké má ulice, o níž jde. Jest zjištěno, že traktor po přetrhnutí spojovacího řetězu zůstal státi nahoře na ulici, kdežto vlečný vůz se zřítil dolů po ulici ke křižovatce a vrazil přímo do průčelního štítu domu žalobců a poškodil zed'. Hledíc na vylíčenou situaci neodpovídá žalovaná firma ani podle občanského zákona, ani ve smyslu § 8 autom. zák., to tím spíše, že podle znalceva posudku jest důvodem nehody to, že zřízenec cirku opominul postarati se řádně a včas o zabezpečení zabrzděním vlečného vozu. Seznati nutnost učiniti takové opatření bylo možno pro každého normálního člověka, neřku-li pro zřízence zkušeného v stěhování cirkových potřeb. Za něho žalovaná firma nemůže býti odpovědna (§ 1315 obč. zák.), neboť nehoda a její příčina (opominutí včasného zabrzdění,

nikoliv přetrhnutí řetězu, poněvadž to přetrhnutí nebylo podle znalce předvídatelné ani pro žalovaného řidiče, ani pro zřízence cirkusu) padají do doby, když vlečný vůz byl již odpojen od traktoru a netvořil již s ním jeden celek. Jde tedy o zavinění mimo provoz silostroje a o službu nesouvisící s automobilovým provozem. Žalobní nárok není proto po právu ani proti žalované firmě, ani proti žalovanému řidiči. Odvolací soud potvrdil napadený rozsudek. Důvody: V souzeném případě šlo o vůz ve smyslu § 5 zák. č. 162/1908 ř. z., a nelze proto užití předpisů řečeného zákona. Nutno tudíž posuzovati věc jedině podle předpisů občanského zákona. Že ani § 1315 obč. zák. nelze tu aplikovati, připouští i odvolání a ostatně v tom směru nebylo v řízení před prvou stolicí nic předneseno. Vina spolužalovaného řidiče Štěpána V. jest vyloučena již odvolací soud zavazujícím zjištěním prvního soudu, že nejen o vadnosti použitého a jinak způsobilého řetězu nemohl věděti, ale že ani po prasknutí řetězu nemohl nijak činně do věci zasáhnouti, a pak posudkem znalcovým, že neštěstí zaviněné sjetím vlečného vozu po silně klesající trati bylo zaviněno nikoli prasknutím řetězu, nýbrž nesprávným počínáním cirkusového zřízence uvedený vůz provázejícího, ježto bylo při obezřetném jednání a průměrné opatrnosti v jeho moci, aby i utržený vůz včas zabrzdil a zastavil. Zbývá tudíž jedině otázka viny žalované firmy, zda totiž tím, že propůjčila svůj traktor k dopravě cirkusového vozu, převzala odpovědnost za provedení dopravy a odpovídá zejména i za shora dotčenou vinu cirkusového zřízence. Na tu otázku správně první soud odpověděl záporně, neboť, i když se připustí, že traktor byl propůjčen za úplatu, nepřevzala žalovaná firma za tuto úplatu transport cirkusového vozu jako podnikatel nějakého díla, při němž jest odpovědna za osoby při něm použité, nýbrž zapůjčila toliko svůj traktor, tedy toliko hybnou sílu cirkusového podniku k tomu účelu, aby on sám vlastními svými lidmi, t. j. stěhovací kolonou na vlastní odpovědnost provedl. Došlo-li pak zaviněním cirkusového zřízence k nehodě a k poškození majetku žalobců, aniž při tom žalovaná firma nebo řidič traktoru něco spoluzavinili, neprávem se žalobci domáhají na žalované firmě náhrady způsobené jim škody.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

§ 8 autom. zák. stanoví zcela všeobecně, že tam, kde nároky na náhradu škody vzniklé provozem motorového vozidla sluší posuzovati podle občanského práva, odpovídá jeho vlastník za zavinění osob, kterých užívá při provozu. Poněvadž tu zákon nerozeznává, zda jde o motorové vozidlo podle § 1 autom. zák., či o motorové vozidlo podle § 5 řeč. zák. (t. j. o motorové vozidlo tak zařízené, že podle úředního potvrzení na něm umístěného nemůže při zatížení nezbytném k provozu a řízení na dobré a rovné silnici překročiti největší rychlost 25 km za

hodinu), a poněvadž v § 5 autom. zák. jest stanoveno, že se náhradní nároky z provozu takovýchto motorových vozidel řídí podle občanského práva, je z toho zřejmé, že náhradní nárok žalobců proti žalovaným bylo v souzeném případě posuzováno podle ustanovení § 8 autom. zákona, když bylo zjištěno, že traktor, o který tu jde, spadá pod ustanovení § 5 autom. zák. a že ho bylo použito k dopravě břemena (cirkusového vozu) na veřejné ulici. Nešlo tedy v souzeném případě o »traktor« takového druhu, o jakém pojednávalo rozhodnutí č. 13610 Sb. n. s., jak je zřejmé z důvodů onoho rozhodnutí. Z toho vyplývá, že žalovaný majitel traktoru odpovídá za zavinění osob použitých při jeho provozu bezpodmínečně a nikoliv jen za podmínek § 1315 obč. zák. (srv. rozh. č. 3409, 6497 a 13157 Sb. n. s.).

V dovolání žalobci dovozují, že žalovaný majitel traktoru odpovídá za zavinění nejen řidiče traktoru, ale i za zavinění zřízců cirkusu záležící v tom, že jeden z nich použil při dopravě vlečného vozu traktorem vadného a nedostatečného řetězu a že druhý z nich řídící se vůz svou vinou nezabrzdl. I zřízců cirkusu jsou prý osobami, jejichž služeb použil majitel traktoru k provedení dopravy. Ale podle zjištěného stavu věci jest schválný názor nižších soudů, že žalovanému řidiči traktoru Štěpánu V. nelze přičítati ani zaviněnou nevědomost, ani nedostatek náležité pozornosti a péle v příčině řetězu použitého při dopravě vlečného vozu traktorem. V tom směru se odkazují žalobci na správné a přesvědčivé důvody rozsudků nižších soudů. Nemá tedy podkladu tvrzená odpovědnost žalovaného majitele traktoru za zavinění řidiče Štěpána V. podle § 8 autom. zák.

Žalobci vytýkají, že prý otázku odpovědnosti žalovaného majitele traktoru za zavinění zřízců cirkusu posoudily nižší soudy nesprávně proto, že nepokládaly traktor s přívěsným nákladním vozem za jednotné a nerozlučné spřežení a dopravu jím obstaranou za jednotný úkon. Žalobci se dovolávají pro svůj názor rozh. č. 10010 a č. 11640 Sb. n. s. Přehlížejí však, že v rozh. č. 10010 Sb. n. s. šlo o dopravu porouchaného osobního automobilu, vlečeného nákladním autem, tedy o silostroj a o jeho jízdu podle § 1 autom. zák. a (jak se tam výslovně uvádí) o ručební povinnost žalovaného za žalobcovu škodu ve smyslu § 1 autom. zák., takže jen se zřetěním na tuto přísnou odpovědnost byla jízda osobního automobilu, připoutaného k nákladnímu autu, považována za jízdu ve smyslu § 1 autom. zák. O takový silostroj a o takovou jízdu však v souzeném případě vůbec nejde. V souzené věci nelze s dovolateli souhlasiti ani v tom, že tu šlo o jednotný celek nebo (jak se v dovolání tvrdí) o jednotné a nerozlučné spřežení, a že by proto bylo zaměstnance cirkusu považovati za zaměstnance žalované firmy, kterých tato použila při provozu traktoru a za jejichž zavinění by byla podle § 8 autom. zák. odpovědna. Poukaz dovolatelů na rozhodnutí č. 11640 Sb. n. s. není případný, poněvadž v něm šlo o jiný skutkový děj a o jinou právní otázku.